

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2021r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2021r. w Suwałkach

sprawy **J. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń postojowych

w związku z odwołaniem J. K.

od trzech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 8 lutego 2021 r. znak (...), (...)i (...)

zmienia zaskarżone decyzje i stwierdza, że J. K. nie jest zobowiązany do zwrotu pobranych świadczeń postojowych.

UZASADNIENIE

Decyzją z 8.02.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. powołując się na art. 15zx ustawy z dnia 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1842 ze zm.) w związku z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 266 ze zm.) zobowiązał J. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń postojowych w kwocie (...)w terminie miesiąca od otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi: od 1.10.2020 r. dla kwoty świadczenia - (...)zł wypłaconego 3.09.2020 r. do dnia zwrotu, od 1.10.2020 r. dla kwoty świadczenia - (...)zł wypłaconego 8.09.2020 r. do dnia zwrotu i od 1.11.2020 r. dla kwoty świadczenia - (...)wypłaconego 6.10.2020 r. do dnia zwrotu.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że płatnik składek (...) Sp. z o.o. złożył wniosek o przyznanie J. K. prawa do świadczenia postojowego, wskazując (ostatecznie) kwotę przychodu osiągniętego w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku -(...)zł. Na podstawie tych informacji ZUS wypłacił świadczenie postojowe w maksymalnej wysokości, w trzech transzach. Prawidłowa kwota wypłaty każdej transzy świadczenia postojowego jest niższa o (...)zł, co związane jest z niższym ((...)zł) przychodem osiągniętym w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku do ZUS. W związku z powyższym J. K. nie ma prawa do pełnego świadczenia postojowego w okresach wskazanych w decyzji i stąd zobowiązanie do jego zwrotu.

W odwołaniu od tej decyzji J. K. domagał się jej zmiany. Wskazał, że jako osoba uprawniona (zleceniobiorca) składał wniosek o świadczenie postojowe do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za pośrednictwem płatnika (zleceniodawcy). Oznacza to, że datą złożenia wniosku przez osobę uprawnioną jest data jego złożenia u zleceniodawcy, jako pośrednika. Przekazanie wniosku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez zleceniodawcę ma już wyłącznie charakter formalno-techniczny. Czynność ta nie jest więc datą złożenia wniosku, gdyż wniosek został złożony już wcześniej, w chwili jego dostarczenia przez osobę uprawnioną do przekaziciela (którym jest zleceniodawca). W związku z tym, nie pobrał nienależnie świadczenia postojowego i nie jest zobowiązany do jego zwrotu we wskazanej wysokości.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Na podstawie wniosku RSP-C złożonego 12.07.2020 r. przez płatnika składek (...) Sp. z o. o. we W. przyznano J. K. świadczenie postojowe w wysokości (...)zł i wypłacono 16.07.2020 r. We wniosku tym wskazano, że w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku skarżący osiągnął przychód z tytułu wykonywania umowy zlecenia w wysokości (...)zł.

Na podstawie wniosku z 3.08.2020 r. przyznano J. K. kolejne świadczenie postojowe w wysokości (...)zł, które wypłacono 5.08.2020 r. Na podstawie kolejnego wniosku z 5.08.2020 r. przyznano kolejne świadczenie postojowe w wysokości (...)zł, które wypłacono 3.09.2020 r.

W dniu 28.08.2020 r. płatnik składek (...) Sp. z o. o. we W. złożył do ZUS w O. korektę wniosku o świadczenie postojowe należne J. K., w którym wskazał, że w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku skarżący osiągnął przychód z umowy zlecenia w wysokości (...)zł. Wobec powyższego organ rentowy ustalił, że skarżącemu przysługuje świadczenie postojowe wysokości (...)i w dniach 3.09.2020 r., 8.09.2020 r. oraz 6.10.2020 r. wypłacił dopłatę do każdego złożonego wniosku w wysokości (...)zł.

Następnie 7.12.2020 r. płatnik składek (...) Sp. z o. o. we W. złożył do ZUS w O. wyjaśnienia, z których wynika, że w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku J. K. osiągnął przychód z umowy zlecenia w wysokości (...)zł. Wobec powyższego, w ocenie organu rentowego, skarżącemu przysługuje świadczenie postojowe w wysokości (...)zł (to jest kwoty wynikającej z umowy zlecenia), łącznie (...)zł. Ponieważ skarżący otrzymał świadczenie postojowe w łącznej kwocie (...)zł, nienależne świadczenie w kwocie (...)zł podlega zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi, co stwierdzono w zaskarżonej decyzji.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało uwzględnieniu.

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1842 ze zm.), zwana dalej „ustawą covidową”, wprowadziła świadczenie postojowe. Świadczenie postojowe co do zasady stanowi jednorazową wypłatę dla osób objętych przedmiotową regulacją. Świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy covidowej.

Zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło przysługuje świadczenie postojowe.

Osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje, jeżeli:

1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020 r.

2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;

3) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu (ust. 5).

Zgodnie z art. 15 zs ustawy covidowej, ustalenie prawa do świadczenia postojowego następuje na wniosek osoby, o której mowa w art. 15zq ust. 1, zwanej dalej "osobą uprawnioną", składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ust. 1). W przypadku osoby wykonującej umowę cywilnoprawną wniosek składany jest za pośrednictwem odpowiednio zleceniodawcy lub zamawiającego. Oznacza to, że wniosek pochodzi od zleceniobiorcy, a jedynie jego „przekazicielem” jest płatnik – w tym przypadku zleceniodawca. Odpowiednio zleceniodawca lub zamawiający załącza do wniosku:

1) oświadczenie potwierdzające:

a) niedojście do skutku lub ograniczenie wykonywania umowy cywilnoprawnej z powodu przestoju w prowadzeniu działalności, o którym mowa w art. 15zq ust. 3,

b) datę zawarcia i wysokość wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej,

c) uzyskanie przez osobę wykonującą umowę cywilnoprawną w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, przychodu nie wyższego niż 300 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku,

d) otrzymanie oświadczenia od osoby wykonującej umowę cywilnoprawną, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu oraz o wysokości uzyskanych przychodów z innych umów cywilnoprawnych;

2) kopię umów cywilnoprawnych.

Z kolei zgodnie z art. 15zr ust. 2 ustawy, w przypadku gdy suma przychodów z umów cywilnoprawnych w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskana w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe wynosi mniej niż 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2020 r., świadczenie postojowe przysługuje w wysokości sumy wynagrodzeń z tytułu wykonywania tych umów cywilnoprawnych.

Jak wynika ze wskazanych regulacji, to zleceniobiorca składa wniosek, a zatem – dla oceny przesłanek nabycia prawa do spornego świadczenia – miarodajna powinna być data złożenia przez niego wniosku. Organ rentowy ma obowiązek dokonać oceny przesłanek nabycia prawa do świadczenia postojowego i jego wysokości według daty złożenia wniosku przez osobę uprawnioną, a skierowanego za pośrednictwem zleceniodawcy do ZUS. Oświadczenia, o których mowa we wskazanych przepisach, osoba uprawniona, zleceniodawca lub zamawiający, składa pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Oznacza to, że autorem wniosku i oświadczenia jest zleceniobiorca, który inicjuje złożenie ich przez zleceniodawcę, a czynność tego ostatniego może być postrzegana jako materialno-techniczna.

W ocenie Sądu, okolicznością przesądzającą w sprawie pozostaje to, że wniosek osoby uprawnionej, może być złożony wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego za pomocą profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w systemie teleinformatycznym. Wniosek o przyznanie świadczenia postojowego w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym COVID-19 dla osób wykonujących umowę cywilnoprawną w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 ustawy składany jest na urzędowym formularzu. Zleceniodawca lub zamawiający, będący stroną umowy cywilnoprawnej w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 ustawy covidowej, nie ma możliwości odmowy złożenia wniosku o przyznanie świadczenia postojowego za osobę uprawnioną (wymienioną w tym przepisie). Pewne odstępstwo wprowadza jedynie art. 15zsa ust. 1 ustawy covidowej, albowiem w przypadku odmowy złożenia wniosku przez zleceniodawcę w sposób wskazany w art. 15zs ust. 2, osoba uprawniona, która jest zleceniobiorcą, może złożyć wniosek o świadczenie postojowe do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Jest to jednak wyjątek od zasady, zgodnie z którą zleceniobiorca składa wniosek o świadczenie postojowe za pośrednictwem zleceniodawcy. Jedynie sytuacja opisana w art. 15zs ust. 2 ustawy uprawnia zleceniobiorcę do samodzielnego złożenia wniosku. Niewątpliwie opisana procedura ma stanowić ułatwienie dla zleceniobiorców, którzy mogą nie dysponować instrumentami, o których mowa w art. 15zq ust. 6 ustawy (profil informacyjny utworzony w systemie teleinformatycznym udostępniony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, dokument elektroniczny opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpis zaufany, podpis osobisty albo sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w systemie teleinformatycznym).

W niniejszej sprawie płatnik (zleceniodawca) przedstawił wniosek o przyznanie J. K. świadczenia postojowego w lipcu (w miesiącu poprzedzającym jego przychód wyniósł (...)zł). Tymczasem J. K. złożył wniosek do zleceniodawcy w kwietniu (w miesiącu poprzedzającym przychód wyniósł (...)zł). W świetle powyższych rozważań, to ta druga data (data złożenia wniosku do zleceniodawcy) jest miarodajna dla oceny, czy J. K. spełnił przesłanki do przyznania prawa do pełnego świadczenia postojowego i jaka powinna być jego wysokość. Przedstawienie przez płatnika (zleceniodawcę) wniosku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z opóźnieniem, co było spowodowane bardzo dużą liczbą wniosków złożonych płatnikowi przez zatrudnionych u niego zleceniobiorców, nie może powodować dla odwołującego się, jako beneficjenta świadczenia, negatywnych skutków. Z chwilą bowiem jego złożenia u płatnika (zleceniodawcy) nie miał on wpływu na dalsze procedowanie wniosku. Zleceniobiorca musiał skorzystać z pośrednictwa zleceniodawcy przy składaniu wniosku, ustawa bowiem nie przewidywała innej drogi, co w przypadku dużej liczby wniosków i spowodowanych tym opóźnień w ich składaniu, stawiałoby go w gorszym położeniu, niż gdyby uprawniony był do samodzielnego składania wniosku w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Pośrednictwo zleceniodawcy miało stanowić ułatwienie dla zleceniobiorcy, w szczególności z uwagi na znaczny stopień sformalizowania procedury składania wniosku. Biorąc pod uwagę powyższy cel regulacji ustawowej, nie można przyjąć za uzasadnioną wykładni zaprezentowanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i za uchybienia płatnika składek (pośrednika w procedurze złożenia wniosku) obciążać beneficjenta, po którego stronie nie zaistniały uchybienia w terminowości złożenia wniosku u swojego zleceniodawcy.

Dodatkowo należy wskazać, że zgodnie z art. 15zq ust. 1 ustawy covidowej, świadczenie postojowe przysługuje osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osobom wykonującym umowy cywilnoprawne. Stosownie natomiast do art. 15zs ust. 1 i 2 ustawy, tylko osoby wykonujące umowy cywilnoprawne zobowiązane są do składania wniosków o to świadczenie za pośrednictwem zleceniodawcy lub zamawiającego. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą składają te wnioski do ZUS samodzielnie. W powyższym kontekście, obarczanie osób wykonujących umowy cywilnoprawne skutkami uchybień ze strony podmiotów, za pośrednictwem których składają swoje wnioski do organu rentowego, przy jednoczesnym braku możliwości złożenia ich przez te osoby bezpośrednio, stawiałoby osoby realizujące umowy cywilnoprawne w gorszej sytuacji od osób wykonujących pozarolniczą działalność gospodarczą, które nie są związane takimi ograniczeniami.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

sędzia Danuta Poniatońska